

**Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Öğrencilerinde
Sigara, Alkol Ve Madde Kullanımı Sıklığı Ve
Kullanmaya Başlama Nedenleri**

**Prevalence Of Cigarette, Alcohol And Substance
Use In Students Of Forestry Faculty Of Düzce
University And Causes To Start To Use Them**

- ¹ Atilla Senih MAYDA
² Çağdaş Gökçe GERÇEK
³ Gözde GÜMÜŞ
³ Sema DEMİR
³ Mustafa DENİZ
³ Zeynep Pelin SÜRÜCÜ
³ Mesut KONUK
³ Mehmet TÜRKMAYA3
³ Heval TANER

¹ Düzce Üniversitesi Tıp
Fakültesi Halk Sağlığı AD,

² Adana Kışla Toplum Sağlığı
Merkezi,

³ Düzce Üniversitesi Tıp
Fakültesi

Submitted/Başvuru tarihi:
26 03 2009

Accepted/Kabul tarihi:
13 04 2009

Registration/Kayıt no:
09 03 26

Corresponding Address
/Yazışma Adresi:

Dr. Atilla Senih Mayda

e-mail:amayda@hotmail.com

Bu çalışma XII. Halk Sağlığı
Kongresi, 21 – 25 Ekim 2008,
Ankara'da bildiri olarak
sunulmuştur.

© 2010 Düzce Medical Journal
e-ISSN 1307- 671X
www.tipdergi.duzce.edu.tr
duzcetipdergisi@duzce.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Öğrencilerinin sigara, alkol ve diğer bağımlılık oluşturan maddeleri kullanma sıklığını ve kullanmaya başlama nedenlerini belirlemektir.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın evreni ve örneklemini Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi'nde okuyan 489 öğrencidir. Araştırmanın anket formunda, sosyo-demografik özelliklerle ilgili 24 soru, sigara ile ilgili 8 soru, alkol ile ilgili 6 soru ve madde kullanımı ile ilgili 7 soru bulunmaktadır.

Bulgular: Orman Fakültesinde okuyan 489 öğrenciden 398 (%81.4)'ine anket uygulandı. Sigara içme sıklığı %41.6, alkol %40.3 ve madde kullanımı %9.3 olarak bulundu. Sigara ve alkole başlama nedenleri; çevre etkisi, özentisi, merak, arkadaş etkisi olarak belirtildi.

Sonuç: Üniversite öğrencilerinin sigara, alkol ve madde kullanım sıklıkları araştırmalarla saptanmalı ve öğrencilerin bu maddeleri kullanmaya başlama nedenleri önlenmesi için belirlenmelidir.

Anahtar kelimeler: Sigara, alkol, madde kullanımı, üniversite öğrencisi.

SUMMARY

Purpose: Purpose of this study is to determine the prevalence of cigarette, alcohol and substance use in students of Forestry Faculty of Düzce University and causes of students to start to use them.

Methods: Population of the study is 489 students of Forestry Faculty. The questionnaire of the study includes 24 questions about socio-demographic characteristics, 8 about smoking, 6 about alcohol and 7 about substance use.

Results: Questionnaire applied 398 of 489 (81.4%) students. The prevalence of smoking was found 41.6%, alcohol use 40.3% and substance use 9.3%. The causes of begin to use alcohol and substance were determined as; the effects of social environment, affectation from others and curiosity.

Conclusion: The prevalence of smoking, alcohol and substance use in university students and the causes of students to start to use these substances have to be determined to prevent.

Key words: Smoking, alcohol, substance use, university students.

GİRİŞ

Tütün kullanımı tüm dünyada ve özellikle gelişmekte olan ülkelerde en önemli halk sağlığı sorunudur. Dünya genelinde 1.3 milyar sigara içicisi olduğu, herhangi bir müdahale yapılmazsa bu rakamın 2025 yılında 1.7 milyara ulaşacağı tahmin edilmektedir. Her saniye tütüne bağlı sağlık sorunları nedeniyle bir kişi ölmektedir (1). Sigara tek başına dünyadaki ölümlerin çoğunun önlenemez nedenidir. Bu sene sigara 5 milyon kişinin ölümüne neden olacaktır (2). Tütün, alkol ve diğer psikoaktif maddelere başlama yaşı genellikle ergenlik ya da genç erişkinlik dönemidir (3,4). Bu döneme rastlayan üniversite yılları, ergenliğin karmaşasına ek olarak evden ve aileden ayrılma, yeni bir çevreye uyum, bir mesleğe aday olma ve iş bulmaya ilişkin belirsizlikler gibi birçok sorunların olduğu yıllardır. Bu sorunlara bağlı gelişen aşırı stresin üniversite öğrencilerinde tütün, alkol ve madde kullanımını arttırdığı ileri sürülmüştür (5,6).

Alkol kullanımı tüm yaş gruplarında olmasına karşın, 18–25 yaş aralığında daha yaygın gözlenir. Bu nedenle genç yetişkinler en riskli grubu oluşturmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri’nde (ABD) 12–17 yaş grubundaki çocukların %39.3’ünün, 18–25 yaş grubundaki genç yetişkinlerin ise %77.7’sinin alkol kullandığı bildirilmektedir. Aynı ülkede alkole bağlı sağlık problemlerinin, diğer bütün bağımlılık yapan maddelerin neden olduğu sağlık problemlerinden üç kat daha fazla olduğu bildirilmektedir (7, 8). Gençlerde alkol kullanımı trafik kazaları, kaza sonucu ölüm ve özürnlülük gibi sonuçlara yol açmanın yanı sıra zamanla ciddi sağlık problemlerini de beraberinde getirmektedir. 1990 yılında tüm dünyada 5–29 yaş grubundaki toplam ölümlerin yaklaşık %6’sının alkole bağlı olduğu tahmin edilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü’nün raporuna göre alkole başlama yaşının yaşamın ileriki dönemlerindeki alkol bağımlılığı ve alkolle ilişkili rahatsızlıklarda en belirleyici faktör olduğu belirtilmiştir (9).

Türkiye’de ulusal ölçekli epidemiyolojik çalışmalar periyodik olarak yapılmadığından, alkol ve madde kullanım eğilimi hakkındaki bilgiler yetersizdir. Bununla beraber Türkiye, Avrupa bölgesinde alkol ve madde kullanımının en az, buna karşın geçen 10 yılda kişi başına tüketilen alkol miktarının en fazla arttığı (%175) ülke olarak bildirilmektedir (10). Sağlık Bakanlığı tarafından 1995 yılında yapılan bir araştırmaya göre, genç nüfusta alkol deneme sıklığı %42.6, düzenli alkol kullanımı ise %20.5 olarak saptanmıştır (11).

Türkiye’de üniversite öğrencilerinde yapılan çalışmalarda sigara, alkol ve madde kullanımı sıklığı; Şanlıurfa Harran Üniversitesi’nde yaşam boyu sigara, alkol ve yasadışı madde kullanımı yaygınlığı sırasıyla %64.4, 30.4 ve 2.3 (12), Selçuk Üniversitesi’nde nikotin, alkol ve madde bağımlılığının 12 aylık yaygınlığı sırasıyla %17.0, %1.2 ve %0.0 (13), Selçuk Üniversitesi kız yurdunda öğrencilerde nikotin bağımlılığı %21.1 (14), Kocaeli Üniversitesi’nde sigara bağımlılık oranı %36.2 (15), Mersin, Çukurova ve Mustafa Kemal Paşa Üniversiteleri Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencilerinde alkol içme sıklığı %45.4 (16) olarak bildirilmektedir. Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı 2008 – 2012’de 2010 yılına kadar toplumda sigara bırakma oranının % 40’ın üzerine çıkarmak hedeflenmiştir (17).

Bu çalışmanın amacı Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Öğrencilerinde sigara, alkol ve diğer bağımlılık oluşturan maddeleri kullanma sıklığını ve kullanmaya başlama nedenlerini belirlemektir.

MATERYAL VE METOD

Kasım-Aralık 2007 tarihleri arasında yapılan bu

kesitsel araştırmanın 44 sorudan oluşan anket formu, Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi öğrencilerine bir asistan doktor gözetiminde 7 intern doktor tarafından uygulandı. Araştırmanın Evreni Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi’nde okuyan 489 öğrencidir. Örneklem yapılmadı. Araştırmanın Hipotezi “Sigara ve madde bağımlılığı; ailevi problemi olma, arkadaş çevresinde ve ailesinde madde kullanan kimselerin olması ile ilişkilidir” şeklinde kuruldu. Araştırmaya katılma kriterleri; Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi’nde okuyor olmak ve araştırmaya katılmayı kabul etmek; Araştırmaya katılmama kriteri ise araştırmaya katılmayı kabul etmemek şeklinde belirlendi. Araştırmanın bağımlı değişkenleri; sigara, alkol ve madde kullanımı ve kullanmaya başlama nedenleri idi. Bağımsız değişkenleri ise; yaş, cinsiyet, burslu okuma durumu, ailenin eğitim durumu, sosyoekonomik durum, sosyal aktivite durumu, ailevi problemi olma, karşı cinsten özel arkadaşının olup olmaması, arkadaş çevresinde ve ailesinde madde kullanan kimselerin olması idi. Araştırmanın anket formunda, sosyo-demografik özelliklerle ilgili 24 soru, sigara ile 8 soru, alkol ile ilgili 6 soru ve madde kullanımı ile ilgili 7 soru bulunmakta idi. Araştırmanın analizi bir istatistik paket programı kullanılarak yapıldı. Kategorik değişkenler arasındaki ilişkiler ki-kare testi ile analiz edildi. Araştırma Kasım-Aralık 2007 tarihinde yapıldı.

BULGULAR:

Orman Fakültesinde okuyan 489 öğrenciden 57’sine (%11.7) ulaşılamadı, 34 kişi araştırmaya katılmayı ret etti ve 398 (%81.4) öğrenciye anket uygulandı. Orman Fakültesinde okuyan öğrencilerin okudukları bölümlere ve cinsiyete göre dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir. Peyzaj Mimarlığı bölümünde okuyan 109 öğrencinin 65’i (%59.6) kız, 44’ü (%40.4) erkek, Orman Endüstrisi Mühendisliği bölümünde okuyan 148 öğrencinin 118’i (%79.7) erkek, 30’u (%20.3)’ü kızdır, Orman Mühendisliği Bölümündeki 140 öğrencinin ise 109’u (%77.9) erkek, 31’i (%22.1)’i kızdır. Bölümlere göre öğrencilerin cinsiyet oranları farklılık göstermektedir. Peyzaj Mimarlığı bölümdeki öğrencilerin çoğunluğu kız iken; Orman Endüstrisi Mühendisliği ve Orman Mühendisliği Bölümlerinde okuyan öğrencilerin çoğunluğu erkektir ($\chi^2=54.08$, $p<0.001$).

Orman Fakültesine okuyan 398 öğrencinin babalarının öğrenim durumu; 139(%34.9)’u lise mezunu, 132 (%33.2) üniversite, 66 (%16.6) ortaokul, 56 (%14.1) ilkokul ve 5 (%1.3) okuryazar değil şeklinde anket formlarına işaretlenmişti. Annelerin eğitim durumu ise; 142 (%35.7)’si ilkokul mezunu, 104 (%26.1) lise, 74 (%18.6) ortaokul, 55 (%13.8) üniversite ve 23 (%5.8) okuryazar değil

Tablo 1. Orman Fakültesindeki öğrencilerin okudukları bölümlere ve cinsiyete göre dağılımı.

Bölüm	Cinsiyet				Toplam	
	Erkek		Kadın			
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%**
Peyzaj M.	44	40.4	65	59.6	109	27.4
Orman End.	118	79.7	30	20.3	148	37.3
Orman M.	109	77.9	31	22.1	140	35.3
Toplam	271	68.3	126	31.7	397	100.0
*Satır Yüzdesi, ** Kolon Yüzdesi, $\chi^2=54.08$, $p<0.001$, $n=397$						

şeklinde idi.

Orman Fakültesinde okuyan öğrencilerin ailelerinin gelir durumu öğrenciler tarafından; 311 (%78.1)'i orta, 51 (%12.8) yüksek gelir ve 36 (%9.0) düşük gelirli olarak işaretlenmişti.

Orman Fakültesinde okuyan öğrencilerin anne ve babalarının birlikte yaşama durumları; 355 (%89.2)'inin birlikte yaşadığı, 20 (%5.0)'sinin boşandığı, 14 (%3.5)'ünün anne ya da babasından birinin vefat ettiği, 7(%1.8)'sinin boşanmamış ama ayrı yaşadığı, 2(%0.5)'sinin anne ve babasının vefat ettiği şeklinde işaretlendi.

Orman Fakültesinde okuyan öğrencilerin ayda aldıkları harçlık; soruya cevap veren 393 öğrencinin 302 (%76.8)'sinin harçlığı 0-500 YTL arasında, 77(%19.6)'sinin 500-1000 YTL arasında ve 1000 YTL ve üstü olan öğrenci sayısı ise 14(%3.6) şeklinde cevaplandı.

Orman Fakültesinde okuyan öğrencilerin halen yaşadığı yerler; soruya cevap veren 392 öğrencinin 215 (%54.8)'i yurtda, 122 (%31.1)'si evde arkadaşları ile, 28 (%7.1)'i evde yalnız, 25 (%6.4)'i evde ailesi ile ve 2 (%0.5)'si diğer yerlerde şeklinde cevaplandı. Orman Fakültesinde okuyan öğrencilerin mezun olduğu liseler; 396 öğrencinin 194 (%49.0)'ünün devlet lisesi, 100 (%25.3)'ü süper lise, 68 (%17.2)'i

Anadolu lisesi, 15 (%3.8)'i özel lise, 10 (%2.5)'u meslek lisesi, 6 (%1.5)'sı Anadolu öğretmen lisesi ve 3 (%0.8)'ünün özel fen lisesi mezunu şeklinde işaretlendi.

Orman Fakültesi'nde okuyan 128 (%32.4) öğrenci sporla uğraşmaktadır (n=395). 75 (%18.9) öğrenci müzikle dinleyici olmanın dışında uğraşmaktadır (n=397). 69 (%17.6) öğrenci güzel sanatlarla izleyici / dinleyici olmak dışında uğraşmaktadır (n=391).

Orman Fakültesinde okuyan öğrencilerin sigara içme durumu ve cinsiyete göre dağılımı Tablo 2'de gösterildi. Buna göre 397 öğrencinin 136 (%34.3)'sının hiç sigara içmediği, 81(%20.4)'inin bir kez de olsa sigarayı denediği; 165 (%41.5)'i ara sıra ya da düzenli olarak sigara ve 15 (%3.8)'inin ise sigarayı daha önce içtiği ve bıraktığı saptandı. Toplam olarak 271 erkeğin 132 (%48.7)'si; 126 kızın ise 33 (%26.2)'ü sigara içtiğini belirtti. Buna göre erkekler kızlara göre daha fazla sigara içmektedir. Sigara içme sıklığı cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklıdır ($\chi^2=25.38$, $p<0.001$).

Sigara içme durumu yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir. Öğrencilerden 165 (%41,6)'inin sigara kullandığı, bunlardan 120 (%72.7)'sinin 17-22 yaş aralığında, 45 (%27.2)'inin 23 yaş ve üstü olduğu, 232 (%58.4) sigara kullanmayan kişiden 194

Tablo 2. Orman Fakültesi öğrencilerinde sigara içme durumu ve cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	Hiç içmedim		Bir kez denedim hiç sevmedim		Bir kez denedim hoşuma gi		Ara sıra içiyorum		Düzenli içiyorum		İçiyordum bırak m		Toplam	
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%**
Erkek	79	29.2	44	16.2	3	1.1	49	18.1	83	30.6	13	4.8	271	68.3
Kadın	57	45.2	33	26.2	1	0.8	15	11.9	18	14.3	2	1.6	126	31.7
Toplam	136	34.3	77	19.4	4	1	64	16.1	101	25.4	15	3.8	397	100.0
*Satır Yüzdesi, ** Kolon Yüzdesi, $\chi^2= 25.38$, $p<0.001$, $n=397$														

(%83.6)'ünün 17-22 yaş aralığında, 38 (%16.4)'inin 23 yaş ve üstü olduğu belirlendi ($\chi^2= 6.92$, $p=0.009$, $n=397$).

Orman Fakültesinde sigara kullandığını söyleyen öğrencilerin sigaraya başlama nedenleri Tablo 3'de gösterilmiştir. 189 öğrencinin sigaraya başlama nedenleri, 61 (%32.3) öğrenci özen, 42 (%22.2) çevre etkisi, 25 (%13.2) arkadaşlarından etkilenmek, 22 (%11.6) merak, 16 (%8.5) belirgin bir soruna bağlı, 7 (%3.7) sevgilisinden etkilenmek, 5(%2.6) merak ve ailesinde sigara içenlerin olması, 5 (%2.6) merak çevre etkisi ve özen, 4(%2.1)ailesinde içen olduğu için ve 2 (%1.1) ünlü bir kişiden etkilenmek olarak sayılmıştır.

Orman Fakültesinde okuyan ve sigara içen öğrencilerin okudukları sınıflara göre dağılımı ve sigaraya üniversitede başlayıp başlamadıkları incelendiğinde; 229 öğrencinin 77 (%33.6)'sı 4. sınıfta idi ve bunların 57 (%74.0)'sinin sigaraya üniversitede başlamadığı, 20 (%26.0)'sinin ise sigaraya üniversitede başladığı; 52(%22.7)'si 1. sınıfta, bunların 47 (%90.4)'sinin sigaraya üniversitede başlamadığı, 5 (%9.6)'inin sigaraya üniversitede başladığı, 51(%22.3)'inin 3. sınıfta, bunların 36 (%70.6)'sının sigaraya üniversitede başlamadığı, 15 (%29.4)'inin sigaraya üniversitede başladığı, 49 (%21.4)'unun 2. sınıfta, bunların 34 (%69.4)'ünün sigaraya üniversitede başlamadığı, 15 (%30.6)'inin ise sigaraya üniversitede başladığı saptandı. Sınıflara göre öğrencilerin sigaraya üniversitede başlama durumları farklılık göstermektedir. Öğrencilerin çoğunun sigaraya üniversitede başlamadığı, başlayanların ise 2-3-4. sınıflara birbirine yakın dağıldığı saptandı ($\chi^2=9.2$,

$p=0.027$).

Orman Fakültesinde okuyan öğrencilerin sigara içme sıklığı aylık gelirlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=8.59$, $p=0.014$). Aylık geliri 1000 TL ve üzerinde olan 14 öğrencinin 11i (%78.6) sigara içmekte, 500–1000 TL arasında olan 77 öğrencinin 34'ü (%44.2) ve 500 TL den az olan 302 öğrencinin 120'si (%39.7) sigara içmektedir.

Orman Fakültesinde okuyan öğrencilerin sigara içme sıklıkları karşı cinsten özel arkadaşı olmasına göre de farklılık göstermektedir ($\chi^2=18.69$, $p=0.002$). Soruya cevap veren 395 öğrenciden 211 (%53.4)'inin karşı cinsten arkadaşı bulunmaktadır ve bunların 58 (%27.5)'i hiç sigara içmediğini, 40 (%19.0)'ı bir kez de olsa sigarayı denediği, 103 (%48.8)'ü ara sıra ya da düzenli olarak sigara içtiği ve 10(%4.7)u ise sigarayı daha önce içtiğini ve bıraktığını belirtti. Karşı cinsten özel arkadaşı olmadığını belirten 184 (%46.6) öğrencinin; 76 (%41.3)'sı hiç sigara içmediğini, 41 (%22.3)'i bir kez de olsa sigarayı denediği, 62 (%33.7)'si ara sıra ya da düzenli olarak sigara içtiğini ve 5 (%2.7)i ise sigarayı daha önce içtiğini ve bıraktığını belirtti. Buna göre karşı cinsten arkadaşı olanların düzenli ya da ara sıra sigara içme oranı karşı cinsten arkadaşı olmayanlara göre daha yüksek bulundu.

Orman Fakültesinde okuyan öğrencilerin alkol içme durumu ve cinsiyete göre dağılımı Tablo 4'de gösterildi. Toplam 267 erkek öğrenciden 20'si (%7.5) ve 122 kız öğrenciden 1'i (%0.8) düzenli alkol kullanmaktadır. Buna göre erkekler kızlara göre daha fazla alkol içmektedir ($\chi^2=17.9$, $p=0.003$).

Orman Fakültesinde okuyan ve alkol kullandığını söyleyen öğrencilerin alkole başlama nedenleri Tablo

Tablo 3. Orman Fakültesindeki öğrencilerin sigaraya başlama nedenleri.

Sigaraya nasıl başladı	Sayı	%
Özen	61	32,3
Çevre etkisi	42	22,2
Merak	22	11,6
Arkadaşlarımdan etkilendim	25	13,2
Belirgin bir soruna bağlı	16	8,5
Sevgilimden etkilendim	7	3,7
Merak+ailemde içen olduğu için	5	2,6
Merak+çevre etkisi+özen	5	2,6
Ailemde içen olduğu için	4	2,1
Ünlü bir kişiden etkilendim	2	1,1
Toplam	189	100,0

5'de gösterildi. Alkol kullandığını belirten 184 öğrencinin başlama nedenleri, 53 (%28.8) kişi özen, 39 (%21.2) çevre etkisi, 32 (%17.4) arkadaşlarından etkilenmek, 26 (%14.1) merak, 13 (%7.1) ailesinden etkilenmek, 8 (%4.3) belirgin bir soruna bağlı olarak başlamak, 6 (%3.3) sevgilisinden etkilenmek, 3 (%1.6) ünlü bir kişiden etkilenmek, 3 (%1.6) merak, çevre etkisi ve özentinin birlikte etken olması ve 1 (%0.5) merak ve ailesinde içen olduğu için başlamak şeklinde işaretledi.

Orman Fakültesinde okuyan öğrencilerin alkol kullanma durumu ile ilişkili bulunan değişkenler Tablo 6'da gösterildi. Buna göre alkol kullanma; öğrencinin burslu olmaması ($x^2= 5.29$, $p=0.021$, $n=385$), öğrencinin babasının öğrenim durumunun yüksek veya hiç olmaması ($x^2=34.51$, $p<0.001$, $n=389$), annenin öğrenim durumunun yüksek olması ($x^2=11.39$, $p=0.022$, $n=389$), öğrencinin aldığı harçlık miktarının fazla olması ($x^2=16.01$, $p<0.001$, $n=385$), karşı cinsten özel arkadaşının olması ($x^2=12.75$,

$p<0.001$, $n=388$), hayatının çoğunu geçirdiği yerin il merkezi olması ($X^2= 8.74$, $p=0.033$, $n=387$), müzikle dinleyici olmak dışında ilgilendiğini belirtme ($x^2= 7.58$, $p=0.006$, $n=389$) ile artmaktadır.

Orman Fakültesinde okuyan öğrencilerden madde kullandığını belirten 37 (%9.3) öğrencinin kullandıkları maddelere göre dağılımı Tablo 7'de gösterildi. 37 kişinin 22(%59.5)'sinin esrar kullandığı tespit edildi. Bunu 10 öğrenci (%27.0) ile uyuşturucu ve uyarıcı hap kullanımı ve 5 (%13.5) esrar, uyuşturucu ve uyarıcı hap kullanma izledi.

TARTIŞMA:

Bu çalışmada Orman Fakültesi öğrencilerinde sigara içme sıklığı %41.6, alkol kullanma sıklığı %40.3 ve yasadışı madde kullanımı (esrar, uyuşturucu ve uyarıcı hap) %9.3 olarak bulunmuştur. Bu değerler Şanlıurfa Harran Üniversitesi'nde yapılan yaşam boyu sigara, alkol ve yasadışı madde kullanımı yaygınlığı çalışmasından elde edilen sırasıyla %64.4,

Tablo 4. Orman Fakültesi öğrencilerinin alkol kullanma durumunun cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	Hiç içmedim		Bir kez denedim, hiç sevmedim		Bir kez denedim hoşuma gidi		Ara sıra içiyorum		Düzenli içiyorum		İçiyordum bırak m		Toplam	
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%**
Erkek	96	36.0	38	14.2	6	2.2	96	36.0	20	7.5	11	4.1	267	68.6
Kadın	64	52.5	19	15.6	3	2.5	31	25.4	1	0.8	4	3.3	122	31.4
Toplam	160	41.1	57	14.7	9	2.3	127	32.6	21	5.4	15	3.9	389	100.0

*Satır Yüzdesi, ** Kolon Yüzdesi, $X^2=17.9$, $p=0.003$, $n= 389$

Tablo 5. Orman Fakültesindeki öğrencilerin alkole başlama nedenleri.

Alkole nasıl başladığı	Sayı	%
Özen	53	28,8
Çevre etkisi	39	21,2
Arkadaşlarımdan etkilendim	32	17,4
Merak	26	14,1
Ailemde içen olduğu için	13	7,1
Belirgin bir soruna bağlı	8	4,3
Sevgilimden etkilendim	6	3,3
Ünlü bir kişiden etkilendim	3	1,6
Merak+çevre etkisi+özen	3	1,6
Merak+ailemde içen olduğu için	1	0,5
Toplam	184	100,0

Tablo 6. Orman Fakültesi öğrencilerinin alkol kullanımları ile ilişkili bulunan değişkenler.

Değişken	Alkol kullanımı					
	İçmiyor		İçiyor		Toplam	
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%**
Babanın eğitim durumu						
Okuryazar değil	3	60.0	2	40.0	5	1.3
İlkokul	41	75.9	13	24.1	54	13.9
Ortaokul	44	67.7	21	32.3	65	16.7
Lise	87	63.5	50	36.5	137	35.2
Üniversite	66	51.6	62	48.4	128	32.9
Toplam	241	62.0	148	38.0	389	100.0
İstatistik	$\chi^2=34.51, p<0.001, n=389$					
Annenin eğitim durumu						
Okuryazar değil	20	90.9	2	9.1	22	5.6
İlkokul	97	69.8	42	30.2	139	35.7
Ortaokul	53	72.6	20	27.4	73	18.8
Lise	50	48.5	53	51.5	103	26.5
Üniversite	21	40.4	31	59.6	52	13.4
Toplam	241	62.0	148	38.0	389	100.0
İstatistik	$\chi^2=11,39, p=0,022, n=389$					
Harçlık miktarı						
0-500ytl	191	64.1	107	35.9	298	77.4
500-1000ytl	45	60.0	30	40.0	75	19.5
1000ytl ve üstü	1	8.3	11	91.7	12	3.1
Toplam	237	61.6	148	38.4	385	100.0
İstatistik	$\chi^2=16.01, p<0.001, n=385$					
Sevgilisi var mı?						
Evet	111	53.6	96	46.4	207	53.3
Hayır	129	71.3	52	28.7	181	46.7
Toplam	240	61.9	148	38.1	388	100.0
İstatistik	$\chi^2=12.75, p<0.001, n=388$					
Hayatının çoğunu geçirdiği yer						
İl merkezi	129	56.1	101	43.9	230	59.4
İlçe	83	71.6	33	28.4	116	30.0
Kasaba	13	68.4	6	31.6	19	5.0
Köy	15	68.2	7	31.8	22	5.6
Toplam	240	62.0	147	38.0	387	100.0
İstatistik	$\chi^2= 8.74, p=0.033, n=387$					
Müzikle ilgileniyor mu?						
Evet	35	47.3	39	52.7	74	19.0
Hayır	206	65.4	109	34.6	315	81.0
Toplam	241	62.0	148	38.0	389	100.0
İstatistik	$\chi^2= 7.58, p=0.006, n=389$					
Burs alıyor mu?						
Evet	43	30.3	99	69.7	142	36.9
Hayır	101	42.1	139	57.9	240	63.1
Toplam	144	37.7	238	62.3	385	100.0
İstatistik	$\chi^2= 5.29, p=0.021, n=385$					

Tablo 7. Orman Fakültesindeki öğrencilerin madde kullanan öğrencilerin dağılımı.

Kullanılan madde	Sayı	%
Esrar	22	59,5
Uyuşturucu uyarıcı hap	10	27,0
Esrar+uyuşturucu uyarıcı hap	5	13,5
Toplam	37	100,0

%30.4 ve %2.3 (12), olan değerlerle karşılaştırıldığında; sigara kullanımı Düzce’de daha düşük, alkol ve madde kullanım sıklığı ise Düzce’de daha yüksektir. Selçuk Üniversitesi’nde nikotin, alkol ve madde bağımlılığının 12 aylık yaygınlığı ise sırasıyla %17.0, %1.2 ve %0.0 (13), Selçuk Üniversitesi kız yurdunda öğrencilerde nikotin bağımlılığı %21.1 (14), Kocaeli Üniversitesi’nde sigara bağımlılık oranı %36.2 (15), Mersin, Çukurova ve Mustafa Kemal Üniversiteleri Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencilerinde alkol içme sıklığı Düzce Orman Fakültesi öğrencilerinden daha yüksek bir sıklıkla %45.4 (16) şeklinde bildirilmektedir. Yine daha önce yapılan çalışmalarda sigara içme sıklığı bu çalışmadan daha düşük olarak Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde %24 (18) ve Düzce Tıp Fakültesi öğrencilerinde %31.3 bulunmuştur (19). Sigara içme sıklığı sekiz üniversitenin birinci sınıf öğrencilerinde yapılan başka bir çalışmada %22 olarak bildirilmektedir (20). Genç nüfus üzerinde değişik ülkelerde yapılan araştırmalarda farklı oranlarda tütün kullanımı bulunmuştur. Nijerya da üniversite öğrencilerinin %37,4 ünün, Çin de ise %27,4 ünün yaşam boyu en az bir kez tütün kullandıkları bulunmuştur (21, 22).

Bu çalışmada sigaraya başlama nedenleri; çevre etkisi, özentisi, merak, arkadaş etkisi olarak belirtilmiştir. Düzce Tıp Fakültesi öğrencilerinde yapılan araştırmada da benzer şekilde arkadaş etkisi, özentisi, merak ve yalnızlık sigaraya başlamada etkili faktörler olarak bildirilmektedir (19).

Bu çalışmada da diğer birçok çalışmadakine benzer şekilde erkek öğrencilerin daha fazla sıklıkla sigara içtikleri belirlenmiştir (12, 13, 15, 16, 19, 23–25).

Alkol kullanımı üniversite öğrencilerinde önemli bir sorundur (26). Batı ülkelerinde üniversite öğrencileri arasında yaşam boyu alkol kullanım yaygınlığı %88 ile %96 arasında değişmektedir (27, 28). Ülkemizde ve yurt dışında yapılan araştırmalarda erkek öğrencilerde alkol kullanım yaygınlıkları kız öğrencilerden daha yüksektir (29, 30, 31, 32). Bu çalışmanın bulguları da bununla aynıdır.

Bu çalışmada alkole başlama nedenleri; özentisi, çevre etkisi, merak ve arkadaşlarından etkilendim olarak bulunmuştur. Alkol içme ile ilişkisi bulunan faktörler

ise aylık gelirlerinin yüksekliği, müzik aleti çalma ve il merkezinde yaşamalarıdır.

Yurt dışında üniversite öğrencilerinde madde kullanımı yüksek boyutlardadır. İspanyada öğrencilerde yapılan bir araştırmada yasadışı ilaç kullanımı yaşam boyu %28,3 olarak bulunmuştur (33).

Üniversite yıllarında karşılaşılan sorunlar öğrencilerin tütün, alkol ve madde kullanımını artırabilir. Bu nedenle öğrencilerin bu maddeleri kullanım sıklıkları araştırmalarla ortaya konmalı ve öğrencilerin bu maddeleri kullanmaya başlama nedenleri belirlenerek önlenmeye çalışılmalıdır.

KAYNAKLAR:

1. World Health Organization Tobacco Free Initiative. Building blocks for tobacco control: a handbook. Pp4-13, 2004.
2. Who. Who Report on the global Tobacco epidemic, 2008 The MPOWER package. Geneva, pp 14, 2008.
3. Hong S M, Giannakopoulos E: Effects of age, sex and university status on life satisfaction. Psychol Rep. 74:99-108, 1994.
4. Bennet M E, Miller J H, Woodalf WG: Drinking Binge drinking and other drug use among southwestern undergraduates; three-year trends. Am J drug Alcohol Abuse. 25(2): 351-360, 1999.
5. Lanier C A, Nicholson T, Duncan D: Drug use and mental wellbeing among a sample of undergrate and graduate college students. J Drug Educ. 31(3):239-248, 2001.
6. Shillington A M, Clopp J D: Substance use problems reported by college students, combined marijuana and alcohol use versus alcohol-only use. Subst Use Misuse. 36(5):663-672, 2001.
7. Humara M J, Sherman MF: Situational determinants of alcohol abuse among Caucasian and African-American college students. Addictive Behaviors. 24 (1):135-138, 1999.
8. Isaacson J H, Schorling J B: Screening for alcohol problems in primary care. Med Clin North Am. 6:1547-63, 1999.
9. Jernigan D. Global Status Report : Alcohol and Young People, WHO, Geneva, pp:1, 2001.
10. Rehn N, Room R, Edwards G. Alcohol the European Region – consumption, harm and policies. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 2001.
11. Tütün, Alkol ve Madde Bağımlılığı, Herkese Sağlık - Türkiye’nin Hedef ve Stratejileri, Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, pp: 31, 2001.
12. Altındağ A, Yanık M, Yengil E, Karazeybek A H: Şanlıurfa’da üniversite öğrencilerinde madde kullanımı. Bağımlılık Dergisi.

- 6: 60-64, 2005.
13. Kaya N, Çilli A S: Üniversite öğrencilerinde nikotin, alkol ve madde bağımlılığının 12 aylık yaygınlığı. *Bağımlılık Dergisi*. 3 (2): 91-97, 2002.
14. Kaya N, Çilli A S: Yurtta yaşayan kız üniversite öğrencilerinde nikotin bağımlılığı ve yoksunluğunun 12 aylık yaygınlığı. *Bağımlılık Dergisi*. 5: 128-32, 2004.
15. Boyacı H, Çorapçıoğlu A, Ilgazlı A, başyigit İ, yıldız F: Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin sigara içme alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *Solunum Hastalıkları*. 14: 169-175, 2003.
16. Buğdaycı R, Şaşmaz T, Aytaç N, Çamdeviren H: Mersin, Adana ve Hatay illerinde Beden eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencilerinde alkol içme prevalansı ve etkileyen faktörler. *T Klin. Tıp Bilimleri*. 23:208-212, 2003.
17. Sağlık Bakanlığı : T.C. Sağlık Bakanlığı Ulusal Tütün Kontrol Programı ve Eylem Planı 2008 – 2012, Ankara , pp: 15, 2008.
18. İlhan F, Aksakal N, İlhan M N, Aygün R: Gazi Üniversitesi Öğrencilerinde Sigara İçme Durumu.TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni. 4 (4): 188 -198, 2005.
19. Mayda A S, Tufan N, Baştaş S: Düzce Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Sigara Konusundaki Tutumları ve İçme Sıklıkları. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 2007: 6 (5)
20. Doğan B G, Özcebe H, Bertan M, Haznedaroğlu D,Kırcalıoğlu N, Hızıl Bülbül S: Sekiz Üniversite'nin birinci sınıf öğrencilerinde sigara alkol ve uyuşturucu madde kullanma durumu. X. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi, Van, pp: 160, 2006.
21. Adelekan.M.L ,Abodun O.A,Obayan A.O,Oni G,Ogunremi O.O: Prevalance and pattern of substance use among undergraduates in a Nigerian University. *Drug Alcohol Depend* 29(3):255-61, 1992.
22. Liu Z, Zhou W, Lian Z, Mu Y, Ca Z, Cao J: The use of psychoactive substances among adolescent student in an area in the south west of China. *Addiction*. 96 (2):247-50, 2001.
23. Çan G, Özlü T, Torun P, Bülbül Y: KaradenizTeknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Sigara İçme Alışkanlıkları. *Tüberküloz ve Toraks*. 46: 245-249, 1998.
24. Oktay G, Hodoglugil NS, Agca E, Akdogdu E,Ardagil A, Çelik E ve ark: Smoking Behaviour and Attitudes of 6th Year Medical Students of Hacettepe University. *International Public Health Congress Health 21 in Action*, Istanbul, pp: 149, 2000.
25. Çalışır ZE, Yıldız AK, Çöl M: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinde Sigara İçme Alışkanlığı, Bağımlılık Düzeyi ve Bıçımının Değerlendirilmesi. 8. Halk Sağlığı Günleri Kongre Kitabı, Sivas, pp: 182, 2003.
26. Shillington A M, Clopp J D: Substance use problems reported by college student, combined marijuhana and alcohol use versus alcohol-only use. *Subst Use Misuse* 36(5):663-672, 2001.
27. Johnston L D, QMalley P M, Bachman J G: National Survey Results on Drug Use from the Monitoring the Future Study, 1975-1999 ,College Student and Adults 2 (ages 19-40) Bethesda ,MD :National İnstitu on Drug Abuse, 2002.
28. Crohen L G, Woesner M, Herman M, Reichgott M A: Longitudinal study of substance use anda buse in a single class of medical student. *Acad Med*. 72: 376-381, 1997.
29. Ögel K, Tamar D, Evren C, Çakmak D : İstanbul'da lise gençleri arasında sigara, alkol ve madde kullanım yaygınlığı. *Klinik Psikiyatri Dergisi* 3 (4): 242-246, 2000.
30. Akvardar Y, Aslan B, Ekici Z B, Öğün E, Şimşek T : Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem 2 öğrencilerinde sigara, alkol, madde kullanımı. *Bağımlılık Dergisi*. 2 (2): 49-52, 2001.
31. Grant B F: Prevalence and correlates of alcohol use and DSM-IV alcohol dependence in United States; results of the National Longitudinal Alcohol Epidemiology Survey. *J Stud Alcohol*. 58 (5): 464-471, 1997;
32. Grant B F, Harford TC, Dawson DA, Chou P, Dufour M, Pickering R: Prevalence of DSM-IV alcohol abuse and dependence; United States, 1992. *Alcohol Health Res World*. 18 (3):243-249, 1994.
33. Martinez J M, Del Rio M C, Lopez N, Alvarez FJ: Illegal drug-using trends among students in a Spanish University in the last decade (1984-1994). *Subst Use Misuse*. 34(9):1281-1297, 1999.